

ПРОГРАМА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ НА АКТЮЕРИ БЪЛГАРСКО АКТЮЕРСКО ДРУЖЕСТВО

КОНСПЕКТ

Модул 5.3. “ПРИНЦИПИ И ПРАКТИКА НА ЖИВОТОЗАСТРАХОВАНЕТО”

Модул 5.3. “Принципи и практика на животозастраховането” е продължение на програмата за професионално обучение и квалификация на Българското Актьорско Дружество (БАД).

Цел:

Този модул е част от специализираните практически модули и цели курсистите да придобият способности да прилагат принципите на актьорското планиране и контрол, математическите и икономическите техники в животозастрахователните компании.

Връзки с други модули:

Модулите “Увод в актьорските модели”, “Актьорска математика I и II част” въвеждат основните принципи и техники, които ще бъдат доразвити в този модул.

Крайни резултати:

При завършване на настоящия модул и след успешното полагането на изпита по настоящия модул всеки курсист трябва да е способен да:

- (а) дефинира основните термини използвани в животозастраховането;
- (б) описва основните видове животозастрахователни продукти от гледна точка на:
  - основни видове предлагани продукти
  - застрахователните плащания;
  - периодичността на плащане на застрахователната премия;
  - с или без печалба;
  - на застрахованите лица (индивидуални, групови или на свързани животи);
  - обезщетения, гаранции и опции, които продуктите могат да осигуряват;
  - ползи и финансови и други рискове за застрахователя, свързани с тези продукти;
  - ползи и рискове от продуктите за застрахования;
- (в) описва различните методи за разпределение на печалба при полици с печалба;
- (г) описва влиянието на общата бизнес среда, от гледна точка на:
  - основните канали за продажба;

- приложение на различните канали за продажба;
  - заплащане на различните канали за продажба;
  - видове разходи и комисионни;
  - икономическа среда;
  - регулаторен режим;
  - финансов режим;
  - професионално ръководство;
- (д) описва основните техники за оценяване на активите;
- (е) описва основните техники за оценяване на задълженията;
- (ж) оценява платежоспособността на застрахователната компания, като следва основните принципи за оценка на платежоспособността; да определя задължителната граница на платежоспособност;
- (з) да познава основните изисквания към данните и методите за тяхната проверка;
- (и) оценява печалбата на застрахователната компания;
- (й) изчислява оценъчната стойност (appraisal value), вложената стойност (embedded value), стойността на положителната репутация (goodwill value) на застрахователната компания;
- (к) определя цената на застрахователните продукти, използвайки различни методи и критерии;
- (л) определя основните допускания при:
- ценообразуването;
  - оценката на платежоспособността;
  - определяне на вложената стойност (embedded value);
- (м) проучва и анализира миналия опит на компанията свързан със:
- смъртността;
  - заболяемостта;
  - разходите;
  - откупуването на полиците;
  - доходността от инвестициите;
- (н) анализира печалбата, от гледна точка на:
- източниците на печалба;
  - количеството печалба, възникваща от всеки източник;
- (о) анализира промяната във вложената стойност;
- (п) дискутира основните източници на риск и несигурност за животозастрахователната компания;
- (р) дискутира основните принципи при дизайна на продуктите;

- (с) описва основните принципи за инвестиране; да познава основните фактори, влияещи върху избора на инвестициите и как тези фактори влияят на избора на активи;
- (т) описва основните причини за презастраховането и да описва основните видове презстрахователни договори;
- (у) описва приемането за застраховане (подписвачество) от гледна точка на:
  - основните причини за подписвачеството;
  - информацията, необходима за допускане до застраховане;
  - преценка за степента на допълнителен риск;
  - преобразуване на допълнителния риск в специални клаузи;
- (ф) изчислява обезщетенията при ранно прекратяване на договор (откупуване), премиите и обезщетенията при промяна в условията на договора:
  - описва основните ограничения при определяне на откупните стойности;
  - описва основните ограничения при изменения в полиците;
- (х) оценява цената на гаранциите и опциите;
- (ц) познава местната нормативна уредба и основните Европейски и международни практики.

Темите, които са покрити от Модул 5.3 са следните:

1. Основни видове застрахователни продукти
    - 1.1. Видове застраховки
    - 1.2. Видове анюитети
    - 1.3. Видове здравни застраховки
    - 1.4. Договори с печалба и методи за разпределение на печалбата
  2. Методи за оценка на активите
    - 2.1. Метод на балансовата стойност
    - 2.2. Метод на пазарната стойност
    - 2.3. Метод на дисконтирания паричен поток
  3. Методи за оценка на задълженията (резервите)
    - 3.1. Метод на нетната премия
    - 3.2. Метод на брутната премия
    - 3.3. Метод на дисконтираните парични потоци
    - 3.4. Спечелен дял от активите
  4. Оценка на платежоспособността на застрахователната компания
    - 4.1. Оценка на активите
    - 4.2. Оценка на задълженията — основни актьорски принципи
    - 4.3. Задължителна граница на платежоспособност
    - 4.4. Динамична оценка на платежоспособността
    - 4.5. Основни принципи заложи в проекта
- „Платежоспособност 2“**
5. Видове данни, изисквания към тях и проверка за коректност
  6. Оценка на печалбата на една животозастрахователна компания
    - анализ на печалбата
  7. Оценъчна стойност (Appraisal value)

- 7.1. Оценка на вложената стойност (embedded value)
  - анализ на промяната във вложената стойност
- 7.2. Оценка на стойността на новия бизнес (goodwill value)
8. Методи за определяне на цените на продуктите
  - 8.1. Метод на уравнението на стойността — метод на формулата
  - 8.2. Метод на възникващите разходи — тест за печалбата
  - 8.3. Определяне на основните актюерски предположения при ценообразуването
  - 8.4. Принципи на продуктовия дизайн
9. Проучване на миналия опит
10. Области на риск и несигурност
11. Инвестиране
  - 11.1. Принципи на инвестиране
  - 11.2. Фактори влияещи върху избора на инвестиции
12. Презастраховане
  - 12.1. Причини за презастраховане
  - 12.2. Основни видове презастрахователни договори
13. Приемане за застраховане (подписвачество)
  - 13.1. Причини за подписвачеството
  - 13.2. Информация, необходима за допускане до застраховане
  - 13.3. Оценка на степента на допълнителния риск
14. Предсрочно прекратяване на застраховка „Живот“ (откупни стойности)
15. Промени по полиците
16. Опции и гаранции по полиците
17. Практика на животозастраховането в България
  - 17.1. Нормативна уредба на Р България, касаеща животозастраховането
  - 17.2. Основни видове продукти според действащото законодателство
  - 17.3. Технически резерви (същност, видове, общи правила за изчисляване, ред и методика за образуване на резервите; принципи и методи, които се прилагат при изчисляването им и др.)
  - 17.4. Изчисляване на границата на платежоспособност и на собствените средства (определяне на границата на платежоспособност, методи за изчисление, коригирана платежоспособност, елементи, които се включват при изчисляване на собствените средства, допълнителен надзор върху платежоспособността на застрахователя и презастрахователя и др.)
  - 17.5. Ролята на отговорния актюер в животозастраховането според законодателството в България.
18. Основни европейски и международни практики

Списък с материли и специализирана литература:

1. Лекционни записки на Института на актьорите. Българско Актьорско Дружество (превод от английски език). София, първо издание 1995 г., второ издание 2006 г.
2. Лекционен материал, изготвен от Греъм Лафръм. Българско актьорско дружество (превод от английски език). София, 2006 г.
3. Black, K.; Skipper, H. D. (1999) *Life and health insurance*. 13th ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall. 1,072 pages. ISBN: 0138912505.
4. Bluhm, W.F. (1992) *Group insurance*. Actex.
5. Booth, P. M.; Chadburn, R. G.; Cooper, D. R. et al (1999) *Modern actuarial theory and practice*. Boca Raton, FL: CLC Press. 716 pages. ISBN: 0849303885.
6. Lumsden I.C. Life Assurance Monograph.
7. Sheldon, T.J. and Smith, A.D. (2005) Market consistent valuation of life assurance business. To be published in *British Actuarial Journal*, **10(3)**, 543-626.
8. Spedding, A. Life Reinsurance. Institute of Actuaries, 1991.
9. Wilkie, A.D., Waters, H.R. and Yang, S.Y. (2003) Reserving, pricing and hedging for policies with guaranteed annuity options. *British Actuarial Journal*, 9(2), 263- 426.

Законодателство в България (основни нормативни документи):

1. Кодекс за застраховането
2. Закон за комисията за финансов надзор
3. НАРЕДБА №21 от 16.03.2005 г. за собствените средства и границата на платежоспособност на застрахователите, презастрахователите и здравноосигурителните дружества
4. НАРЕДБА №27 от 29.03.2006 г. за реда и методиката за образуване на техническите резерви от застрахователите и от презастрахователите, и на здравноосигурителните резерви
5. НАРЕДБА №30 от 19.07.2006 г. за изискванията към счетоводството, формата и съдържанието на финансовите отчети, справките, докладите и приложенията на застрахователите, презастрахователите и на здравноосигурителните дружества
6. НАРЕДБА № 31 от 2 август 2006 г. за условията и реда за провеждане на изпит и за признаване на правоспособност на отговорен актьор, за признаване на правоспособност, придобита извън Република България, както и за формата на актьорската заверка, формата и съдържанието на актьорския доклад и на справките по Кодекса за застраховането и Закона за здравното осигуряване, които отговорният актьор заверява.